

Aan
De minister van Financiën van Curaçao

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Contactpersoon
Cluster Curaçao

Telefoonnummer
+5999 4619081

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
8 juni 2018
Ons kenmerk
Cft 201800135
Pagina
1/5

E-mail
info@cft.cw
Uw kenmerk

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Bijlage
1

Onderwerp:
Reactie op Risicoanalyse

Geachte heer Gijsbertha,

Het Cft heeft tijdens zijn bezoek aan u op 31 januari jl. met u afgesproken dat u uiterlijk vóór 1 mei 2018 een risicoanalyse op zal stellen om zo in beeld te krijgen wat de mogelijke impact kan zijn van diverse actuele risico's voor de begroting 2018. Op vrijdag 25 mei jl. hebben wij de door u opgestelde risicoanalyse ontvangen.

Het Cft bedankt u voor de toegezonden analyse en ondersteunt de gekozen rapportagevorm. Dit format omvat noodzakelijke elementen voor het beschrijven van risico's, de impact en de bijbehorende maatregelen. Verder erkent het Cft de uitdagingen bij bijvoorbeeld het kwantificeren van de impact van complexe risico's zoals de continuïteit van de raffinaderij. Daarentegen ziet het Cft ook voldoende mogelijkheden om de toelichting en de analyse bij de risico's concreter en specifiek te maken zodat de eventuele impact op de begroting beter inzichtelijk wordt. Nu blijft de beschrijving bij veel risico's nog algemeen en worden mogelijke gevolgen niet gekwantificeerd. Het Cft wijst de minister op het gevaar dat door de gekozen benadering de impact of de kans van optreden van risico's kan worden onderschat. Daarmee verliest dit instrument aan waarde en zal essentiële bijsturing voor de begroting 2018 uitblijven. Hieronder worden daarvan enkele voorbeelden gegeven. In de bijlage worden per risico de aandachtspunten benoemd.

Bij diverse risico's mist het nog aan diepgang bij de analyse om daadwerkelijk de impact voor de begroting 2018 te kwantificeren. Zo wordt bijvoorbeeld bij Insel Air niet aangegeven wat de betalingsachterstanden zijn ten aanzien van bijvoorbeeld het Algemeen Pensioenfonds Curaçao (APC), de Sociale Verzekeringsbank en de schuld aan de Belastingdienst. Ook wordt soms niet ingegaan op reeds beschikbare informatie uit eerdere uitvoeringsrapportages en analyses van het Land.

Zo zijn al eerder analyses gedaan inzake de duurtetoeslag (minimaal ANG 10 miljoen), Sehos (ANG 120 miljoen) en HNO (ca. ANG 78 miljoen) waarbij de impact gekwantificeerd is door middel van concrete bedragen. Daarnaast is ook de scope van sommige risico's beperkt. Als voorbeeld dient de achterblijvende dividendopbrengsten, waarbij uitsluitend wordt ingegaan op dividenden 2017 en UTS. In de 1^e UR 2018 werd echter gesproken over een risico van totaal ANG 80 miljoen aan dividenden uit 2016 waar nog geen ontvangsten tegenover staan. Tot slot vraagt het Cft ook aandacht voor de volledigheid. Zo laat de 1^e UR 2018 diverse risico's zien die onverminderd actueel lijken maar waarvan de analyse al enige tijd niet is geactualiseerd, zoals bijvoorbeeld de druk op de exploitatie van de Capriles kliniek.

Het Cft adviseert u daarom de risicoanalyse te completeren en concreter te maken zodat de effectieve impact op de begroting zichtbaar wordt en deze u in staat stelt om tijdig bij te sturen. Het Cft geeft u in overweging de risicoanalyse ook in de Ministerraad te laten bekrachtigen. Verder verzoekt het Cft u om deze analyse integraal onderdeel te maken van de uitvoeringsrapportages van het land en periodiek te updaten waarbij rekening wordt gehouden met bovenstaande opmerkingen. Tijdens ons aankomende bezoek in juni praten wij hier graag met u over door.

Mocht u behoefte hebben aan een toelichting op dit schrijven dan is het Cft graag bereid die te geven.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College financieel toezicht Curaçao en Sint Maarten

Prof. dr. R.H.J.M. Gradus

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De Minister-President van Curaçao
De secretaris-generaal van het ministerie van Financiën van Curaçao

Bijlage: analyse specifieke risico's

Raffinaderij:

Bij dit risico wordt in de risicoanalyse niet onderbouwd waarom zij als zeer onwaarschijnlijk wordt gecategoriseerd. Verder wordt uitsluitend ingegaan op het risico om tijdig een nieuwe operator te vinden vanaf 2019. Momenteel is al bekend dat de aanlevering van olie vanuit Venezuela aan het stagneren is. De directe of indirecte impact hiervan voor de begroting 2018, ook op bijvoorbeeld andere overheidsentiteiten, is nog niet betrokken bij de risicoanalyse. Verder is in de risicoanalyse gesteld dat bij discontinuering er sprake is van een "bijzondere omstandigheid die op dit moment niet te kwantificeren is". Voor dergelijke complexe risico's kan er ook voor worden gekozen om met scenario's te werken.

Duurtetoeslag I:

In de omschrijving van het risico wordt gesteld dat de onduidelijkheid betreffende het totaal verschuldigde bedrag met betrekking tot de duurtetoeslag is weggenomen. De opgebouwde schuld bedraagt ANG 85,3 miljoen en zal in de jaarrekening 2017 worden verwerkt. De aflossing van deze schuld zal volgens de analyse in tranches gebeuren. Het Cft constateert dat de wijze van verwerking van de schuld in de financiële administratie en het eventuele effect hiervan op het resultaat en vermogen van het Land nog niet is uitgewerkt. Ook is niet duidelijk of het APC akkoord is met de formalisering van de schuldverhouding en per wanneer deze zal plaatsvinden.

Duurtetoeslag II:

Dit risico wordt in de analyse als verwaarloosbaar beschouwd en "door de lagere reeks duurtetoeslag uitgaven zou een eventuele claim hiermee opgevangen kunnen worden". Deze stelling behoeft nadere toelichting. Verder wordt vermeld dat de duurtetoeslag regeling is stopgezet en vinden gesprekken plaats met APC over de hoogte van de diverse pensioenverplichtingen.

In de 1^e UR 2018 wordt daarentegen nog aangegeven dat een initiële risico-inschatting de impact op ANG 10 miljoen zet. De verwachting is in deze UR verder dat dit bedrag naar boven moet worden bijgesteld op basis van additionele claims van overheidsentiteiten. Op de omvang van de totale claim van de overheidsentiteiten wordt in de analyse niet ingegaan. Ook de impact voor het Land van de recente rechterlijke uitspraak in de zaak Selikor wordt niet benoemd. Verder stelt u in de 1^e UR 2018 dat een werkgroep namens de overheidsentiteiten (per 2015) nog een formeel advies moet indienen. De voortgang en rol van deze werkgroep komt in de risicoanalyse niet aan bod.

FKP:

Het Land heeft een voorziening getroffen voor ANG 13 miljoen en stelt dat op basis van een onderzoeksrapport slechts een deel van de claim van FKP gegrond is. Hiervoor is nog wel formele besluitvorming nodig.

Het Cft veronderstelt dat het rapport waar naar verwezen wordt in de risicoanalyse afkomstig is van de SOAB en de periode bestrijkt van 2001 t/m 2009. De periode tussen 2009 en 2018 lijkt dus nog geen onderdeel van deze risico-inschatting. In dat geval is het risico niet volledig gemitigeerd. Ook is bekend dat de FKP een andere zienswijze hanteert dan de conclusie van het SOAB rapport. Tot slot is de voorziening nog niet formeel verwerkt in de jaarrekening 2017. Deze elementen worden in de analyse niet genoemd.

Sehos:

Uit de risicoanalyse blijkt dat er momenteel een analyse wordt gedaan door het Land en SOAB naar de begrotingen. Het resultaat hiervan zal in juni gepresenteerd worden aan het Cft.

Het Cft merkt op dat in de 4^e UR een maximum bedrag is genoemd van de totale schuld van Sehos bestaande uit een lening (oplopend tot ANG 30 miljoen inclusief rentelasten) en de betalingsachterstanden (ANG 80 miljoen). In de risicoanalyse wordt echter nog niet nader ingegaan op de mogelijke impact voor de begroting 2018 en verder.

HNO:

Uit de risicoanalyse blijkt dat door het Land een analyse wordt gedaan en een exploitatierapport en financieringsmemorandum (regie MRT i.s.m. Taskforce) worden opgesteld. Het resultaat hiervan wordt in juni gepresenteerd aan het Cft. Verwachting van het Land is dat t.z.t. aanvullende financiering nodig zal zijn.

Het Cft merkt op dat in de 1^e UR reeds tegenvallers (niet-begrote kosten) zijn genoemd (ca. ANG 78 miljoen). In de risicoanalyse wordt niet nader ingegaan op de mogelijke impact voor de begroting 2018 en verder.

C-Post:

Het risico is volgens het land volledig beheerst met de reservering van extra middelen afkomstig van BTP die worden ingezet ten behoeve van het begrotingstekort C-Post. Het is voor het Cft niet duidelijk of hiermee de financiële positie van C-post ook duurzaam is versterkt of dat er sprake is van het oplossen van een acuut begrotingsprobleem.

Dividenden Overheids NV's:

Op basis van de bevestigingsbrieven van de diverse overheidsentiteiten oordeelt het Land in de risicoanalyse dat de dividenden conform deze brieven zullen worden ontvangen. Wel is nog vaststelling nodig door de AVA's. Voor UTS is herbevestiging nodig voor een bedrag van ANG 37 miljoen uit 2016, ook middels een AVA besluit.

Het Cft merkt op dat in de 1^e UR 2018 nog wordt gesproken van een bedrag van ANG 80 miljoen van dividenden 2016 die nog niet zijn ontvangen (waaronder UTS). Voor 2017 zijn ook nog niet alle besluiten ontvangen door Cft of zijn deze nog afhankelijk van het definitieve resultaat 2017.

Inselair:

Dit risico is volgens het Land volledig afgevangen door het opnemen van een voorziening voor de omvang van de volledige lening aan Insel Air en daarmee de facto de lening af te boeken en in de jaarrekening 2017 te verwerken als kosten.

Naast de indirecte impact als gevolg van een mogelijk faillissement (minder toeristen, werkloosheid) die in de risicoanalyse worden genoemd zijn er ook directe kosten (betalingsachterstand ten aanzien van belastingen, premies etc) te benoemen die de landsbegroting direct kunnen raken. Het Cft merkt op dat die bij deze risicoanalyse niet in beeld worden gebracht.